

Ekspertyza nr 40
zamówiona przez Komisję Polityki Gospodarczej Budżetu i Finansów

Leszek Zienkowski

Opinia na temat projektu budżetu na 1995

Rozpocznę od przedstawienia kilku kluczowych problemów, które zdaniem moim mają istotne znaczenie dla konstrukcji budżetu. Nawiązywać będę również do materiałów NBP.

1. Inflacja

Należę do tej grupy ekonomistów, która nie ogranicza źródeł inflacji wyłącznie do podaży pieniądza i wysokości deficytu budżetowego. Duże znaczenie mają relacje sfery realnej, jak również pewna "inercja procesów inflacji" oraz oczekiwania inflacyjne. Jak sądzę prof. Kołodko zgodziłby się z takim rozumowaniem bo w swoich wypowiedziach przydaje on znaczną wagę oczekiwaniom inflacyjnym, które mogą być pewnym rodzajem samospełniającej się prognozy.

Jednakże projekcja inflacji 17% grudzień do grudnia i 22,7% rok do roku to - używając określenia które lub prof. Kołodko - "przestrzelenie". Przewidywania te tak odbiegają od realistycznych oczekiwań, że odnoszą przeciwny skutek od zamierzonego. Bardziej właściwa, łatwiejsza do zaakceptowania byłaby ostrożniejsza prognoza i tak przecież ambitna. Znane są przecież fakty, które wywierają silną proinflacyjną presję w roku 1995. W szczególności można wymienić /I/ presja na wzrost płac, /II/ poziom stopy procentowej, której NBP niewątpliwie nie obniży silnie ex ante, /III/ denominacja, która przyniesie zapewne niewielki bodziec proinflacyjny, /IV/ zapowiedziane zmiany kursu dolara /z reguły dynamika cen wyższa od dynamiki

kursu dolara/, /V/ wzrost cen elementów kosztów przedsiębiorstw /wynagrodzenia 27%; nieco więcej składki na ZUS wobec poprawy w egzekwowaniu składek, amortyzacja 24%; energia elektryczna 20%; czynsz 24,5%/ przy niższym wskaźniku produkcji sprzedanej /wynoszącym 19,5%/ ponadto ceny detaliczne; wzrost cen komunikacji miejskiej w wielu miastach, /VII/ wzrost cen wyrobów spirytusowych /34,5%/; centralne ogrzewanie /41%/ , energia /28%, gaz /33%/.

Chciałbym dodać - co może zabrzmieć niegrzecznie - że nie mogę uwierzyć aby bez ingerencji zewnętrznej NBP mógł wygenerować 17% inflację w 1995 r. na podstawie modelu, jaki zaprezentowany został w materiale NBP / tu również pytanie: na jakiej podstawie przewiduje się spadek szybkości obiegu pieniądza w 1995 r.; patrz lata 1993, 1994/.

Oczywiście przyjęcie innych założeń dotyczących inflacji oznaczałoby konieczność zrewidowania wielu założeń prezentowanych w projekcie budżetu /wzrost dochodów ale również implikacje po stronie rozchodów; inna ocena dynamiki płac realnych lub inna ocena wzrostu płac nominalnych w gospodarce narodowej itd./. Co Rząd zamierza zrobić jeśli inflacja ukształtuje się inaczej niż się to przewiduje?

2. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw /bardzo istotne również dla oceny inflacji/

Występują tu zdecydowanie różne oceny w materiałach Min. Finansów i NBP. Według NBP /str. 16/ w latach ubiegłych występował znaczny wzrost kosztów ogółem w sektorze przedsiębiorstw i zrealizowaniu celu jakim Jest znaczny spadek inflacji w 1995 r. niezbędne jest odwrócenie tych tendencji. Natomiast według Min. Finansów wskaźnik poziomu kosztów ukształtuje się na poziomie niższym niż w 1994 r. co oznacza utrzymanie się tendencji do ob-

niżania udziału kosztów w przychodach ogółem.

Te różnice opinii są same w sobie niepokojące.

Sądzę, że biorąc pod uwagę przytoczone już poprzednio wskaźniki, których nie będę tu powtarzał, stanowisko Min. Finansów prezentowane w projekcie budżetu ocenić trzeba jako bardzo optymistyczne /wzrost nominalny przychodów ze sprzedaży, jeśli realnie wzrost o 4%wynosi zaledwie ok. 24%.

3. Oszczędności

Można mieć wątpliwości czy prognoza Min. Finansów nie jest tu nadmiernie optymistyczna /biorąc jednocześnie pod uwagę fakt, że NBP spodziewa się zwolnienia tempa wzrostu oszczędności i spadku krańcowej skłonności, do oszczędności/. Podać można kilka wskaźników:

Dochody do dyspozycji	wzrost około 30%	nominalnie
	"	" 6% realnie
Spożycie	"	" 27% nominalnie
	"	" 3,5%realnie
Stąd wzrost oszczędności	"	ponad 50%nominalnie
	"	około 24%ealnie

Tak wysoka dynamika oszczędności jest wątpliwa.

4. Dotacje i obsługa zadłużenia krajowego

Bardzo wysoki wzrost dotacji na finansowanie zadań gospodarczych /o 43%/ oraz znaczny wzrost "pozostałych dotacji" w tym na rolnictwo /kredyty obrotowe - czy nie za wiele?/. W pozycji pierwszej znajduje się 8 bln zł na oddłużenie z tytułu zobowiązań wobec ZUS. Zgadza się z samą idea pragnę

zwrócić uwagę , że brak jest wyjaśnienia jak pieniądze te będą rozdysponowane. Chodzi o to aby nie dawać ich przedsiębiorstwom zadłużonym i nierentownym /pozostaną one nadal nieefektywne/ ale dawać przedsiębiorstwom zadłużonym i rentownym. Wielokrotnie to już mówiłem ale jest to moje "ceterum censeo" więc powiem jeszcze raz: należy prowadzić politykę w wyniku której dobrzy stają się jeszcze lepsi a nie podtrzymywać złych nie rokujących nadziei. W pozycji dotyczącej obsługi zadłużenia krajowego /wysoki wzrost/ znajduje się pozycja 9 bln z tytułu poręczeń. Nie jest jasne czego te poręczenia dotyczą /kredytów eksportowych?/ i czy polityka jest tu dostatecznie ostrożna.

5. Sprzeczności

Zwracam uwagę na sprzeczności między Min. Finansów i NBP.

Eksport w bilansie płatniczym Budżet	NBP	11,9% /str. 29/ 10,0% /str. 15/
Import w bilansie płatniczym Budżet	NBP	12,2% /str.29/ 8,2% /str. 16/
Saldo obrotów bieżących Budżet	NBP	1248 US / 1027 "
Saldo obrotów kapitałowych Budżetu	NBP	2129 " 1908 "

Stąd zupełnie inna ocena eksportu netto.

Również w samym projekcie budżetu widzę szereg niekonsekwencji .

Tempo PKB 5% stoi w sprzeczności z tempem wzrostu w przemyśle o ok. 4% /dlaczego takie obniżenie tempa?/ - jeśli tempo 4% sprzedaży w przemyśle to nieprawdopodobne osiągnięcie

tempa 5% dla całego PKB.

Na str. 18 pisze się o zatrudnieniu na poziomie 1994 r.

a na str. 24 o spadku poziomu zatrudnienia.

Wcale nie komentuje się silnego spadku tempa wzrostu płacy realnej.